A Vatikán képviselői Magyarországon

A Vatikán képviselői: *Luigi Poggi* érsek, pápai nuncius és *Faustino Sainz Munoz* nunciatúrai titkár március 15—22. között Magyarországon tartózkodtak és találkoztak *dr. Lékai László* bíboros, esztergomi érsekkel, a magyar katolikus püspöki kar elnökével, s a püspöki kar több tagjával.

A Vatikán képviselőit fogadta *Miklós Imre* államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke. (MTI)

Rekonstrukció

Rekonstrukciót hajtanak végre az ország legrégibb romkertjében, a szombathelyi Járdányi Paulovits István romkertben. A romterületet annak idején a közvetlen szomszédságában levő barokk székesegyház építésekor tárták fel. Szombathely elődje, a 445-ben földrengésben elpusztult Savaria központjának és a középkorban ráépült várnak a maradványai láthatók itt.

Szegedi „vörös" tárlat

Ahogyan a proletár forradalom hazai győzelmének feltételei országszerte és helyi vonatkozásban 1919 tavaszán egyre érettebbé váltak, úgy bontakozott ki fokról-fokra a szegedi irodalom-, zene- és képzőművészet megújult arculata is. Hatvan évvel ezelőtt, a Magyar Tanácsköztársaság idején helyi festőink és szobrászaink legjobbjai mindinkább arra törekedtek, hogy érdekeiket kivivni tudó kolletktívába tömörülve, közös erővel határozzák meg és harcolják ki a szegedi képzőművészet fellendítésének alapvető követelményeit. Városunk felpezsdült kulturális életének *Juhász Gyula* is fontos előmozdítójává vált. Az 1919 március elején írt *Művészetet a népnek* című vezércikkében hangsúlyozta, hogy *„... a költő, a festő, a szobrász, a muzsikus találja meg az elektromos áramot, amely idegei finom és nemes remegését bekapcsolja milliók érdeklődésének centrumába, szóval a művészet legyen közkincs."*

A szakszervezetbe tömörült szegedi művészeknek 1919. május 18-án kiállításuk nyílt a Kultúrpalotában, melyen 24 művész 211 alkotását mutatták be. A tárlaton helyi festőink és szobrászaink színejava részt vett. Így többek között: *Gergely Sándor, Károlyi Lajos, Papp Gábor, Dinnyés Ferenc, Vlasics Károly* és mások, mint például az akkor már pesti lakossá lett neves szobrász, *Pásztor János* is. A kiállítás tiszta jövedelmét és az eladott művek 10 százalékát a *„Szegedi művészalap"* (művészképzés, pályadíjak, művésztelep stb.) létesítésére szánták fordítani. Tárlatuk katalógusának előszavaként Juhász Gyula kiemelte, hogy *„... a szegedi művészek, akik most kiteregetik és kibontogatják az álmaikat, a vívódásaikat, a keresésüket, akik mintegy vallomást tesznek arról, hogy mit akartak és mit értek el, ne feledjük, háborúk és forradalmak zajában maradtak hívek az ecsethez és vésőhöz, és egyik kezükben sokszor bizony fegyvert kellett szorongatniok."*

A Tanácsköztársaság központi szerveitől elszakított Szeged haladó képzőművészeinek bátor kiállása volt ez a tárlat, amellyel lényegében az első magyar proletárdiktatúra fennmaradása mellett tüntettek. A kiállítás tömegsikerét tükröze, hogy már az első héten kétezerre emelkedett a látogatók száma. A megérdemelt elismerésben a műalkotásokon kívül, része volt a tárlatot rendező *Gergely Sándornak* és *Tardos Taussing Árminnak* is, mert hangversenyeket és előadásokat szerveztek a kiállítási termekben. A sikeres bemutatóról a helyi lapok egybehangzó dicsérettel írtak. Juhász Gyula fáradhatatlan buzgalommal támogatta művészbarátait.

A munkásmozgalommal kapcsolatot tartó haladó szellemű, s köztük kommunistává vált, sőt — mint *Kukovetz Nana* és *Heller Ödön* személyében — mártírhalált halt helyi művészeink emlékét a felszabadulás óta méltón megbecsüljük. Nevüket, valamint eszmei és művészi hagyatékukat, illetve az 1919 tavaszán rendezett „vörös" tárlatukat azzal a szándékkal idéztük fel, hogy mai képző- és iparművészeink az ő példáikat tisztelve még eredményesebben tudják tovább fejleszteni Tisza-parti városunk, Szeged megújhódó ábrázolóművészetét.

Szelesi Zoltán

Ülést tartott a KISZ megyei bizottsága

Tegnap, csütörtökön Szegeden *Bódi György* megyei első titkár elnökletével tartotta ülését a KISZ Csongrád megyei bizottsága. A testület tagjai elsőként jelentést hallgattak meg a Csongrád megyei fiatalok lakáshelyzetéről és a KISZ-szervezetek lakásépítéssel kapcsolatos feladatairól, a lakáselosztásban való jogaik érvényesítéséről. Ehhez a napirendi ponthoz *Horváth András*, a megyei KISZ-bizottság munkatársa fűzött szóbeli kiegészítést.

Csongrád megye KISZ-szervezeteinek párttaggá nevelő és ajánló tevékenységét, a múlt évi tapasztalatokat *Kulcsár Péter*, a megyei KISZ-bizottság titkára ismertette. Ezt követően a testület elfogadta azt az intézkedési tervet, amely a KISZ-szervezetek időszerű mezőgazdasági, élelmiszeripari feladatait határozza meg.

A megyei KISZ-bizottság ülésén ott volt és munkájában részt vett *Zákány József*, a KISZ KB tagja, *Kamenszky Péter*, a megyei pártbizottság munkatársa és *Csepi Lajos*, a KISZ KB munkatársa.

Somogyi-könyvtári műhely

A helytörténeti kutatásnak jópár avatott szakembere és sok érdeklődő támogatója van Szegeden. A városunkról alkotott képhez új színt, új tónust adnak a kutatók egy-egy adat fölmutatásával, egy-egy összefüggés föltárásával, néha éppen az ő közreműködésükkel vagyunk kénytelenek átértékelni a belénk ívódott régi képet. Ez a szempont teszi jelentőssé a szegedi könyvtár szerény kiadványát, a Somogyi-könyvtári műhelyt. Most megjelent 1978-as évfolyama a száz éve született festő, Szöri József emlékének adózik első helyen alapos írással és néhány festményének bemutatásával. Juhász Gyula, Tornyai János, Hollós József, Domokos László és Remsey Jenő véleményének idézése után a cikk szerzője, *Apró Ferenc* mondja Szöriről: „... nemcsak a szegedi, hanem a magyar pikturának is az egyik legigazibb tehetségeként tűnt föl. Festészetünk hullócsillagai közé tartozott...", aki festőként nem tudott megélni.

Oltvai Ferenc az 1728-as szegedi boszorkányégetésről közöl tanulmányt, megerősítve azt a föltételezést, hogy a boszorkányok kapitányaként elítélt és megégetett Rózsa Dániel korábban kapcsolatot tarthatott a Rákóczi-emigrációval. *Rokolya Gábor* „Az öröklés Szegeden a reformkorban 1825—1848" című dolgozata a végrendeletekről, az örökösödési és osztálypörökről értekezik, *Papp János* Szeged első primadonnájáról, Chibay Pálné Éder Antóniáról ír. *Ruszoly József* a váltótörvényszékért folyamodó szegedi petíciót teszi közzé, és a fölterjesztés körülményeit írja le, *Zsoldos Sándor* az állami szemkórház igazgatójára, Leitner Vilmosra emlékezik. Neves szegedi orvosról, Hollós Józsefről szól *Péter László* tanulmánya, és azt firtatja, hogyan jutott el osztálykötöttségei ellenére a nemzeti függetlenségi eszme hitvallásától, a polgári radikalizmuson és szociáldemokrata nézeteken át a forradalmi szocializmusig, a leninizmusig. *Palásti László* Juhász Gyula költeményeinek legrégibb francia fordításait adja közre a füzetben. Ortutay Gyulától, a szegedi kötődésű néprajztudóstól *Katona Imre* vesz búcsút. Bálint Sándor „A szögedi nemzet" című összefoglaló munkájának első két kötetét *ifj. Lele József*. Indig Ottó „Juhász Gyula Nagyváradon" címmel a Kriterion Kiadó gondozásában megjelent könyvét *Grezsa Ferenc* ismerteti.

Megnyílt a filmtéka

A filmkedvelő közönség régi igényét sikerült kielégítenie a Csongrád megyei Moziüzemi Vállalatnak: *tegnap, csütörtökön stúdiómozi kezdte meg működését Szegeden.* A Móra Ferenc Múzeum adott helyet (reprezentatív dísztermét) a *Szegedi Filmtékának*; ezentúl a hét három napján (csütörtökön, pénteken és szombaton) itt vetítik a filmművészet kiemelkedő alkotásait. A moziüzemi vállalat tervei szerint a filmtéka műsorán — amelyet a szegedi filmbarátok segítségével szeretnének összeállítani — nemcsak az úgynevezett művészfilmek szerepelnek; önálló alkotóműhelyekkel, a különböző filmstúdiók termésével is megismerkedhetünk, az országos premierek előtti bemutatókra, ankétokra pedig meghívókat kapnak a filmek alkotói is. Mindezeken kívül: rövid- és dokumentumfilmekből tematikus összeállítások, valamint a szegedi televíziós stúdió műsorai egészítik majd ki a filmtéka programját.

A múzeum és a moziüzemi vállalat példaszerű, közművelődési céljainkért való együttműködése révén 120 férőhelyes stúdiómozival gazdagodott tehát a város. A Szegedi Filmtéka tegnap esti ünnepi megnyitóján dr. Kovács Miklósné, a megyei tanács művelődésügyi osztályának csoportvezetője beszélt az új vetítőterem funkcióiról, Szeged közművelődésében betöltendő szerepéről. *A Tanácsköztársaság jubileuma alkalmából korabeli dokumentumfilmekből vetítettek félórás műsort*, majd a filmtéka első előadásaként *Jancsó Miklós* új művét, a *Magyar rapszódiát* láthatta a közönség.

Mézbogarasok

Dorozsmán, Ördögh K. Sándorékénál rózsalugas állványa hasítja ketté az udvart. A folyosón frissen festett kaptárak egymáson. Deszkák hasalnak alattuk. Az asszony és a leány éppen a családfőt várja haza. Az ebéd kiszedve, az asztalon. A márciusi napsütés udvarra nyitja az ajtókat, ablakokat.

— Már itthon kéne lennie — mondja az asszony —, régen bejött a busz.

— Méhészembert keresek, aki mézbogarakkal bánik.

— Ő majd jön, és mindent elmond.

— Miért? Maga talán haragszik a méhekre?

— Hát nem nagyon ugrálok értük.

*

Aztán szépen kiderül az ellenkezője. Ha akarna, se tudna haragudni a bogarakra, mert az ura mellett tizennégy év alatt szépen hozzájuk szokott. Amikor megfeledkezik róla, hogy az előző este kaptak össze a méhek miatt — úgy beszél róluk, mint aki szakmabeli. Az is gyorsan kitudódik, hogy a kisebbik gyerek első osztályos, de már ott tátja a száját az apja körül, és nem árt neki a szúrás. Csillának viszont, ha még rá se száll, máris bedagad a füle. Közben segedelem érkezik. Másik méhészember jött a kaptárokért, a fiával. Illés Károly társa és cimborája a családnak.

Kerekítjük a beszélgetést a bogarakról. Keresem az elejét a méhészetnek. Aztán ráfogjuk, hogy a teleltetéstől indulunk. A nyugodt arcú, bajuszos méhészember készséges:

— Augusztus végétől, szeptember elejétől lehet számolni a telet. Ekkorra már szépen lefödték a télirevalót. Ezután összehúzódnak, fészket alakítanak maguknak. Már nézni kell, van-e elég ennivalójuk.

— Így éri őket a tél...

— Egymáshoz bújnak, melegszenek, ilyenkor a világért sem szabad bolygatni őket. Ahogy a fagyok elmúlnak, kezdenek jönni kifelé a lyukakon. Megmutatják magukat, hogy ízlett a tél. Elkezdenek takarítani, kihordják a hullákat.

— Hogyan?

— Nagyon nehezen bírják szegények. Amelyiknek sikerül, elviszi messzire, ha nem, csak ide teszi a nyílás elé. Olyan is van, amelyik csak a kijáratig tudja cipelni a halott társát.

— És ez baj?

— Betegség lehet belőle. Ezért mi tavasszal kisöpörjük a kaptárakat. Tiszta helyen kapnak enni. Ilyenkor beadjuk nekik a gyógyszert is.

— Megeszik?

— Becsapjuk őket. Szirupba keverjük.

A gazdaasszony meg Csilla minden motorzajra az utcaajtót nézi. Az idősebbik méltatlankodik is:

— Azt mondta, valami gyűlés lesz bent a gyárban, és amiatt a későbbivel jön. A jutában asztalos. Három műszakban dolgozik, azt is azért vállalta, hogy jobban kijöjjön a szombat-vasárnap. Mert a szabadság nem elég neki, örökké a bogarak között van.

— Maga is kijár a vándortanyára?

— Csak néha.

— Pöröl az emberrel a méhek miatt?

— Tőlem elférnek. Látja, itt is minden csupa keret és kaptár. Mind ő csinálja. Már a nyárra valót faragja. A viaszt kifőzte, és ide ragasztja bele a műlépet — mutatja Ördöghné a sorba rakott nagyboconádi kereteket. — Az este is sokáig kopácsolt, még a szerszámokat is széjjel hagyta.

— Valami haszna csak van, hogy az ura méhész?

— Persze! A múltkor már örvendeztünk a lányommal, mert eladott tizenkét családot. Vártuk a pénzt.

— És?

— Cukrot vett belőle! A bogaraknak!

*

Azt is elmondták a rögtönzött „méhészeti órán", hogy a cukorból nem lesz méz, az csak serkentő. Akácvirágzásra erősítik vele a családokat. És hogy a rendes anya mellett van álanya is.

— Amikor elpusztul az anya, a dolgozók kiválasztanak egyet maguk közül, s addig etetik méhpempővel, ameddig olyan illata nem lesz, mint a rendes anyának. Ezután a többiek hallgatnak rá.

— Ez rossz a családnak?

— Az álanya csak heréket petéz, nem dolgozókat. Erre ügyel is a jó méhész, mert különben széthullik a család.

— Mit tesznek ilyenkor?

— Leváltjuk az anyát, akárcsak akkor, amikor elöregszik.

— Honnan pótolják?

— Az anyabölcsőből, amit az anyanevelőbe teszünk. Azt hiszem, Sanyinak van is ilyen, mindjárt megmutatom.

Pillanatok alatt előkerül a fekete fedelű fadoboz, ránézésre olyan, mint a szavazóurna. A két kicsi máris fölnyitja, a méhészember pedig elmondja az urna csínját-bínját. Ebben dajkálják a dolgozók a bölcsőt mindaddig, míg az anya ki nem kell. Miután bepárzik, elkezd petézni, s akkor cserélik be oda, ahova kell. Nem mindig fogadják be, ilyenkor többször próbálkoznak. Anya nélkül szétzüllik a család, az tartja össze, az irányítja a bogarakat.

— A méhész észreveszi, ha valami nincs rendben a kaptárban?

— Azonnal! A fülével meghallja, ha valahol baj van. Sanyi, ha egyszer végigjárja a kaptárakat, rögtön hallja, ha valamelyik másként zenél.

— A méhek is verekszenek...

— Sajnos néha keletkeznek rosszindulatú háborúk. Egyszer csak megbolondulnak, leralolják a másikat. Leölik az anyát, és ellopják a mézet.

— Ekkor mit tesz a méhész?

— Leszűkíti a járatot, hogy jobban tudjon védekezni a család. Ennek ellenére ilyenkor sok a „hősi halott". Összefullánkolják egymást, s aztán a bogár meghal.

— Fölfedezhető, kié volt a vétkes?

— Azt szoktuk csinálni, ha meglátjuk a verekedőket, megcsapjuk azokat lisztel. Attól fehérek maradnak, s ahova a lisztesek hazamennek, ott már tudjuk, na, ti vagytok!

*

Mire végére értünk a méhészetnek, megjött a gazda. Ördögh Katona Sándor roppant meglepődött, amikor asszonya ezt mondta:

— Na, hallod, jött vevő a bogarakra. Elviszi az összest, csak téged vártunk.

— Ki mondta, hogy eladók?

— Te morogtad az este, hogy meglátom, „egyszer megharagszom, és mind eltakarítom a háztól". Jött az alkalom.

A magas ember olyan arcot vágott, mint akinek meghúzták a pajeszát.

— Ne bolondozz Iluska, tudod, hogy nem komolyan gondoltam.

Az ember megbékélve igazolta magát:

— Kiszaladtam még a tanyára, megnéztem a kaptárakat, kerülővel jöttem a busztól.

Amikor már mindent kibeszéltünk, elköszönőben még abban egyeztünk meg, hogy a mézbogarakhoz nagyon sok türelem kell, legalább annyi, mint az asszonyhoz.

Majoros Tibor

Madártavasz

A szinte nyárias meleg előbbre hozta, meggyorsította a madarak mozgását, vonulását — kaptuk a jelentést a Szegedi Természetvédelmi Felügyelőségtől. A Fehér-tóra teljes számban megjöttek az ott költő dankasirályok. Tanyájukon tiszta terep várta őket: a Koromszigeten a magasra nőtt, elburjánzott gyomnövényeket lekaszálták, elégették. Ezt minden évben megismétlik, mert vegyszeres gyomirtást környezetvédelmi megfontolásokból nem lehet alkalmazni. Egyelőre a sirályok a lehalászott teleltető medencéket tisztogatják s utána birtokba veszik a kis szigetet.

Már párokra oszolva járnak a legkorábban érkezett bíbicek, a legelőkön, a belvizektől megszabadult réteken megkezdték egyszerű fészkeik építését. Valamikor tojásaikat a mezőkön dolgozók összeszedték és a húsvéti sonkához fogyasztották. Mindez régen volt, ma már védettek a bíbicek.